

Nr 142.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212) m. m.; given Stockholms slott den 3 mars 1939.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1. lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212);
2. lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden; samt
3. förordning om upphävande av 5 § förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

F ö r s l a g

till

Lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212)

Härigenom förordnas, dels att 2 § 1 mom. skogsvårdslagen den 15 juni 1923¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt av det följande framgår, dels ock att i nämnda lag skall införas en ny paragraf av nedan angivet innehåll och betecknad 2 a §:

2 §.

1 mom. Från tillämpningen av denna lag undantagas:

1) skogar, som äro underkastade bestämmelserna i lagen om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden;

2) skogar lydande — — — och Dalarna;

3) städernas skogar;

4) statens till — — — anslagna skogar;

5) skogar å — — — jord; samt

6) övriga här — — — nämnda förordning.

2 a §.

I avseende å rättigheter och skyldigheter, som enligt denna lag äro förenade med äganderätt till fast egendom, vare åbo å kronohemman eller kronony bygge under stadgad åborätt likställd med ägare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1940.

Genom denna lag upphävas förordningen den 18 juni 1915 (nr 251) angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden samt förordningen den 26 januari 1894 (nr 17) angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket, såvitt dessa förordningar äga tillämpning beträffande skogar å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt inom de sex norra länen.

¹ Senaste lydelse av 2 § 1 mom.: punkt 1, se 1932:181; punkt 2, se 1938:298; punkterna 3—6, se 1937:151.

Vid tillämpning av skogsvårdslagen å skogar tillhörande sistnämnda hemman och nybyggen skall iakttagas:

1) Beträffande avverkning, som ägt rum före nya lagens ikraftträdande, skola förut gällande bestämmelser lända till efterrättelse.

2) Genom nya lagen förringas ej giltigheten av utsyning och stämpling, som verkställts före dess ikraftträdande; dock att avverkningen ej må i något fall verkställas senare än fem år efter utsyningen. Ej heller inverkar nya lagens ikraftträdande å giltigheten av tidigare meddelade tillstånd till avverkning för skogsmarks uppodling eller föreskrifter, som avse överhållande av fröträd eller utövande av kontroll över avverkning. Överträdelse av föreskrift, som nu sagts, bedömes efter äldre bestämmelser.

3) Vad skogsvårdslagen innehåller om skyldighet att vidtaga åtgärder till betryggande av återväxt i anledning av skada, varom i 10 § av lagen sägs, gäller icke, där sådan skada uppkommit före nya lagens trädande i kraft.

4) Vad i förordningen den 18 juni 1915 är stadgat om befogenhet eller skyldighet för befattningshavare vid skogsstaten att vidtaga eller föranstalta om viss åtgärd, skall efter nya lagens ikraftträdande i fall, där sagda förordning eller enligt densamma meddelat tillstånd eller föreskrift äger fortsatt giltighet, i stället gälla om skogsvårdsstyrelsen samt, vad angår rätt att taga i beslag virke, som skall anses förbrutet, jämväl om hos denna anställd befattningshavare med skoglig utbildning.

Förslag

till

Lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 10 juni 1932 om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt av det följande framgår:

2 §.

1 mom. Från tillämpning av denna lag undantagas:

- 1) skogar lydande — — — och Dalarna;
- 2) städernas skogar;
- 3) skogar å statens utarrenderade jordbruksdomäner och å ecklesiastika boställen ävensom å fastigheter, som upplåtits under besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord; samt

4) övriga här ovan ej nämnda skogar, varå förordningen den 26 januari 1894 (nr 17) angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket äger tillämpning eller som avses i § 4 av nämnda förordning.

2 mom. Ligger skog, som i 1 mom. 3) eller 4) angives, i samfällighet med skog, som lyder under denna lag, skall lagen äga tillämpning å det samfällda skogsområdet i dess helhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1940.

Vid tillämpning av lagen den 10 juni 1932 å skogar tillhörande kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt skall iakttagas:

1) Beträffande avverkning, som ägt rum före nya lagens ikraftträdande, skola förut gällande bestämmelser lända till efterrättelse.

2) Genom nya lagen förringas ej giltigheten av utsyning och stämpling, som verkställts före dess ikraftträdande; dock att avverkningen ej må i något fall verkställas senare än fem år efter utsyningen. Ej heller inverkar

¹ Senaste lydelse se 1938: 299.

nya lagens ikraftträdande å giltigheten av tidigare meddelade tillstånd till avverkning för skogsmarks uppodling eller föreskrifter, som avse överhållande av fröträd eller utövande av kontroll över avverkning. Överträdelse av föreskrift, som nu sagts, bedömes efter äldre bestämmelser.

3) Vad lagen den 10 juni 1932 innehåller om skyldighet att vidtaga åtgärder till betryggande av återväxt i anledning av skada, varom i 16 § av lagen sägs, gäller icke, där sådan skada uppkommit före nya lagens trädande i kraft.

4) Vad i förordningen den 18 juni 1915 (nr 251) angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden är stadgat om befogenhet eller skyldighet för befattningshavare vid skogsstaten att vidtaga eller föranstalta om viss åtgärd, skall efter nya lagens ikraftträdande i fall, där sagda förordning eller enligt densamma meddelat tillstånd eller föreskrift äger fortsatt giltighet, i stället gälla om skogsvårdsstyrelsen samt, vad angår rätt att taga i beslag virke, som skall anses förbrutet, jämväl om hos denna anställd befattningshavare med skoglig utbildning.

F ö r s l a g

till

Förordning om¹ upphävande av 5 § förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift.

Härigenom förordnas, att 5 § förordningen den 11 oktober 1912 om skogsvårdsavgift¹ skall upphöra att gälla från och med den 1 januari 1940.

¹ Senaste lydelse se 1933: 82.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 3 februari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet *fråga om ändrad lagstiftning rörande skogar å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt i de sex norra länen* samt anför härvid följande.

Inledning.

I motion vid 1935 års riksdag (II: 166) hemställdes, att riksdagen måtte besluta, att kronohemman och krononybyggen, som innehades med stadgad åborätt inom de sex norra länen, måtte underkastas den inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden för skattehemman gällande skogsvårdslagen. Jordbruksutskottet, till vilket motionen hänvisades, hemställde, efter att hava införskaffat vissa yttranden i ämnet, i utlåtande nr 69, att riksdagen i anledning av motionen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa skyndsam utredning angående ny skogslagstiftning för kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt samt för 1936 års riksdag framlägga de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda. Riksdagen biföll utskottets hemställan (R. skr. nr 201). Den av riksdagen begärda utredningen uppdrogs jämte andra skogslagstiftningsfrågor jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 20 juni 1935 åt en utredningsman och särskilda sakkunniga, vilka chefen för jordbruksdepartementet skulle äga tillkalla. Med stöd av detta beslut tillkallades den 28 i samma månad såsom utredningsman hovrättsrådet T. W. G. Sjöfors varjämte sedermera särskilda sakkunniga utsågos. Den sålunda bildade utredningen antog benämningen skogslagkommissionen. Sedan hovrättsrådet Sjöfors på egen begäran den 14 september 1938 entledigats från uppdraget, upptogs inom jordbruksdepartementet frågan om ny lagstiftning rörande kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt i de sex norra länen till övervägande. Efter det en promemoria rörande denna lagstiftnings-

fråga utarbetats inom departementet, inhämtades yttranden från länsstyrelserna i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ävensom innehavarna av nämnda hemman och nybyggen, huruvida skogar å berörda hemman och nybyggen borde underkastas den skogsvårdslag, som inom området, där skogarna vore belägna, i allmänhet gällde för enskilda skogar. Vid det av länsstyrelsen i Västerbottens län avgivna yttrandet funnos fogade utlåtanden av vissa landsfiskaler samt vid yttrandet från länsstyrelsen i Norrbottens län utlåtanden från skogsvårdsstyrelsen i länet, överjägmästarna i övre och nedre Norrbottens distrikt samt landsfiskalen i Arjeplogs distrikt. Därjämte har utredning införskaffats från skogsvårdsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län rörande de kostnader, som skulle uppstå för styrelserna, därest skogar å kronohemman och kronobyggen under stadgad åborätt i de sex norra länen, vilka för närvarande äro underkastade tillsyn av domänverkets personal, infördes under skogsvårdsstyrelsernas verksamhetsområde. Från domänstyrelsen har infordrats upplysning, huruvida till följd av nyss berörda åtgärd indragningar skulle kunna ske inom verkets personal.

Sedan sagda yttranden och utredningar inkommit, har lagstiftningsfrågan varit föremål för beredning inom justitie- och jordbruksdepartementen, varvid utarbetats förslag till dels lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212), dels lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, dels ock förordning om upphävande av 5 § förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift.

Jag anhåller nu att få underställa Kungl. Maj:t dessa förslag.

Gällande bestämmelser m. m.

Gällande bestämmelser rörande flertalet skogar, hörande till kronohemman och krononybyggen med stadgad åborätt inom de sex nordligaste länen, återfinnas i förordningen den 18 juni 1915 (nr 251) angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden. Denna förordning, som är ändrad genom förordningen den 14 juni 1929 (nr 172), har numera betydelse allenast för nyssnämnda under stadgad åborätt upplåtna kronoegendomar. 1915 års förordning är byggd på principerna om uthålligt skogsbruk och utsyningstväng. Avverkning av barrträd för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov får icke bedrivas annat än efter utsyning och stämpling av vederbörande skogsstatstjänsteman. Detsamma gäller lövträd ovan odlingsgränsen. Utsyning skall verkställas i enlighet med upprättad avverkningsplan. Sådan plan skall gälla för viss tid och upprättas på sådant sätt, att skogsägarens ekonomiska intresse tillgodoses genom uthålligt skogsbruk med iakttagande av skogsvårdens krav särskilt i fråga om bortta-

gande av överårig eller skadad skog samt höjande i övrigt av skogens alstringsförmåga. Område, där i följd av markens försumpning, brist på fröträd eller andra omständigheter naturlig återväxt är väsentligt försvårad, skall i avverkningsplanen behandlas för sig. Avverkningsplan upprättas i allmänhet av vederbörande skogsstatstjänsteman på fastighetsägarens eller åbons begäran men kan jämväl genom fastighetsägarens eller åbons egen försorg upprättas av annan sakkunnig person än vederbörande skogsstatstjänsteman. Utsyning skall verkställas för en tid av tre år; dock äger domänstyrelsen medgiva utsyning därutöver för högst tre år. Förordningen innehåller även vissa bestämmelser för tryggande av återväxten efter avverkning. I detta avseende föreskrives, att i protokoll över utsyningsförrättning skola angivas de åtgärder för skogsvårdens befrämjande å utsyningsområdet, som i avverkningsplanen eller eljest må hava föreskrivits såsom villkor eller angivits såsom behövliga, samt den tid, inom vilken föreskrivna åtgärder av dylikt slag skola vara vidtagna. Därjämte stadgas, att, därest vid utsyning förrättningsmannen anser nödigt att vissa träd tillsvidare överhållas såsom fröträd, föreskrift härom skall meddelas vid förrättningen samt att fröträden, sedan desamma genom förrättningsmannens försorg försetts med tydligt märke, icke må avverkas utan tillstånd av vederbörande skogsstatstjänsteman. Förordningen saknar däremot bestämmelser, varigenom föreskrivna återväxtåtgärder kunna framtvingas. Den enda påföljd, som kan förekomma vid underlåtenhet från en avverkares sida att fullgöra meddelade föreskrifter med avseende å återväxt och skogsvård, är en nedsättning i utsyningsbeloppet vid kommande utsyningar. — I övrigt innehåller förordningen vissa stadganden om skogsmarks uppodling till åker eller äng m. m. ävensom föreskrifter om fullföljd av talan, om överträdelse av förordningens bestämmelser samt om lapparnas rätt till bete.

Handhavandet av 1915 års förordning ankommer i huvudsak å jägmästarna i de revir, där de under lagen lydande skogarna äro belägna, samt dem underlydande skogsstatspersonal. Inseende över jägmästarnas förvaltning i förevarande avseende utövas av vederbörande överjägmästare och domänstyrelsen.

Vissa skogar tillhörande kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt inom lappmarkerna äro emellertid underkastade lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden. De skogar som äro underkastade denna lag äro sådana, å vilka förut lagen den 5 juni 1909 (nr 51 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden varit tillämplig.

Enligt från domänstyrelsen inhämtade uppgifter uppgå skogarna å ifrågasvarande hemman och nybyggen i de fyra nordligaste länen, i fråga om vilka 1915 års förordning alltjämt gäller, till en areal av 170,653 hektar, därav 79,876 hektar produktiv skogsmark. Inom Kopparbergs och Gävleborgs län finnas numera icke några skogar av ifrågasvarande slag. Antalet skogar utgör 571. Skogarnas fördelning å olika län framgår av följande tablå.

L ä n	Antal	Skogsmark hektar	Impediment hektar	Summa utmark hektar
Norrbottnens län:				
Lappmarken	406	60,231	80,033	140,264
Kustlandet	42	6,410	4,341	10,751
Västerbottnens län:				
Lappmarken	108	12,374	6,144	18,518
Kustlandet	13	774	234	1,008
Jämtlands län	1	31	17	48
Västernorrlands län	1	56	8	64
Summa	571	79,876	90,777	170,653

Tidigare behandling av lagstiftningsfrågan.

Såsom redan antytts, omfattade 1915 års förordning ursprungligen flera kategorier av skogar än nu är fallet. Under lagens giltighetsområde föllo sålunda — förutom en del enskilda skogar, som lågo spridda inom Västerbottnens och Norrbottens läns kustland samt nedom Västerbottnens län — enskilda skogar inom Västerbottnens och Norrbottens läns lappmarker samt Särna och Idre socknar i Kopparbergs län. Senaste förändringen i förordningens giltighetsområde vidtogs 1932 i samband med tillkomsten av den då beslutade lappmarkslagen (prop. nr 217 och R. skr. nr 263).

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 september 1927 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet sju sakkunniga att inom departementet verkställa utredning samt avgiva förslag rörande ändrad lagstiftning för de under 1915 års förordning lydande skogarna och i samband därmed stående administrativa och ekonomiska frågor. De sakkunniga, vilka antogo benämningen *1927 års skogssakkunniga för lappmarken*, avgåvo den 31 mars 1931 slutligt betänkande med förslag, bland annat, till lag om vård av vissa skogar inom Västerbottnens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden (stat. off. utr. 1931: 10).

Härvid upptogo de sakkunniga till behandling frågan, huruvida de föreslagna nya lagbestämmelserna borde tillämpas även å kronohemmanen och krononybyggena under stadgad åborätt, till vilka fastigheter kronan alltjämt är ägare. Med hänsyn till att lagens handhavande tänkts skola överflyttas från skogsstatens tjänstemän till särskilda skogsvårdsstyrelser vållade frågan en viss tveksamhet hos de sakkunniga. Emellertid stannade de sakkunniga för att föreslå, att den nya lagstiftningen skulle tillämpas även i fråga om skogar å berörda hemman och nybyggen.

De sakkunniga anförde härom följande:

Man kan icke komma ifrån, att kronan fortfarande är formell ägare till kronohemmanen och krononybyggena under stadgad åborätt, och det kan

kanske förefalla egendomligt, att då staten har ett speciellt organ för vården av sina skogar, icke detta organ får taga hand om jämväl nu ifrågakomna kronohemman icke ligga samlade inom de två särskilda områdena lappmarkerna samt Särna-Idreområdet utan ligga spridda förutom i lappmarkerna inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland, där lappmarkslagen eljest numera icke äger giltighet. Det finnes ju flera möjligheter till frågans lösning. Man kan låta den nuvarande lappmarkslagen fortfarande behålla giltighet för nu ifrågakommande kronohemman eller låta förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket bliva tillämplig därvidlag. I båda fallen skulle ju skogsstaten fortfarande få hand om skötseln av skogarna. Emellertid torde vid frågans bedömande bliva avgörande, huruvida dessa kronohemman under stadgad åborätt verkligen äro att jämföras med andra kronohemman eller om icke de hellre böra jämföras med skattehemman. Befolkningen själv torde närmast hava en känsla av äganderätt till hemmanen i fråga. Detta är så mycket mer förklarligt, som innehavarna av åborätten äro berättigade att när som helst utan särskild kostnad få hemmanen skatteomförd samt därigenom förvärva äganderätt till dem. Att åborna icke i någon större utsträckning begagna sig av denna rätt torde nog delvis hava sin orsak däri, att så länge en åbo ännu icke förvärvat äganderätt till sin fastighet, han är urständsat att utnyttja den i kredithänseende och sålunda besitter fastigheten under åborätt med större trygghet, än vad fallet skulle vara, därest han innehade den med äganderätt. Men denna känsla av frivilligt kvarstannande under åboskapet medför också, att åborna känna sig som verkliga ägare till fastigheten. Såsom tecken på den styrka denna känsla av äganderätt erhållit i den allmänna uppfattningen kan omnämnas, att i flera fall laga delning ägt rum å dylika fastigheter. Sakkunniga hava vid öfvervägande av dessa olika omständigheter funnit öfvervägande skäl tala för att likställa kronohemmanen under åborätt med skattehemmanen samt sålunda stannat för att låta de nya lagbestämmelserna bliva gällande jämväl för kronohemmanen i fråga. Till detta beslut har jämväl bidragit den omständigheten, att de sakkunniga icke ausett lämpligt, att frågan om den myndighet, som skulle handhava skötseln av skogen, bleve beroende på åbons gottfinnande, allt efter som denne funne för gott att söka skatteomföring eller icke. Den möjlighet, som med avseende å de utom lappmarkerna liggande kronohemmanen föreligger, nämligen att, i likhet med vad som 1929 skedde med de s. k. ströhemmanen, låta dessa kronohemman komma under 1923 års skogsvårdslag, hava sakkunniga av principiella skäl icke velat förorda.

Kammarkollegiet förordade i ett öfver de sakkunnigas förslag infordrat yttrande, att kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt icke inrymdes under den föreslagna nya lagstiftningen utan hänfördes under 1894 års förordning. Så länge kronan icke genom skatteköp eller omföring efter fullgjorda odlingsskyldigheter till skatte avhänt sig äganderätten till sina under åborätt upplåtna hemman eller lägenheter, förmenade kollegiet betydelsen av de därå tillämpade skogsvårdsföreskrifterna icke vara begränsad till desammas egenskap av ren skogsvårdslag. Det torde obestriddligen ligga i sakens natur, att nämnda föreskrifter därjämte hade en såväl principiell som reell fiskalisk innebörd. Häremot syntes icke kunna invändas, att kronan, så länge åboförhållandet bestode, ej själv, för egen räkning, uttog något av dylika skogars avkastning. Ty icke blott genom åborättens förverkande

utan jämväl vid åboledighet, som på annan grund inträffade, kunde kronan tänkas komma att återinträda i den fulla dispositionsrätten till här ifrågavarande slag av fastigheter.

Från kollegiets uttalande i nu berört hänseende anmälde ämbetsverkets chef, *generaldirektören Lennart Berglöf* avvikande mening. Generaldirektören Berglöf anförde, bland annat, följande.

Ur förvaltningsenhetlig synpunkt och av de skäl, sakkunniga i övrigt anfört, synes intet vara att erinra emot, att de nya bestämmelserna, som grunda sig å skogsförhållandena inom de i Norrbottens och Västerbottens län belägna lappmarkerna och de med dem jämställda Särna och Idre socknar i Kopparbergs län, vinna tillämpning såväl för enskilda tillhöriga fastigheter som omförmälda kronofastigheter inom lappmarkerna — fastigheter av sistnämnda slag torde icke förekomma inom Särna och Idre socknar. Mindre lämpligt synes däremot vara att använda samma bestämmelser jämväl å berörda kronofastigheter inom de utom lappmarkerna belägna delarna av de sex norra länen, där förutsättningarna för skogsskötseln äro helt andra. Med de grunder, som av de sakkunniga anförts för en likställighet av nämnda fastigheter med enskildas hemman, synes hava varit mera överensstämmande att för kronofastigheterna utom lappmarkerna föreslagits deras underordnande under 1923 års där gällande allmänna skogsvårdslag. Frågan om ett jämställande i förevarande hänseende av kronohemman och krononybyggen under åbo rätt med enskilda tillhöriga hemman synes emellertid icke böra upptagas till avgörande innan en närmare utredning skett rörande förutsättningarna här för, därvid jämväl bör behandlas kronofastigheter av sagda natur inom sydligare delar av landet.

Statens särskilda intressen med avseende å dessa fastigheter torde numera, även beträffande de inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker belägna, vara ringa och framstår helt annorlunda i våra dagar än på den tid dylika fastigheter naturligt anslöto sig till det tillämpade ekonomiska systemet. Statens utsikter att för egen del draga ekonomisk nytta av fastigheterna äro synnerligen små. Endast i händelse vid undersökning konstateras att vanhävd föreligger eller åbostammen utslocknar, kunna de återfalla till kronan. Dylika indragningar förekomma mycket sällan. Å andra sidan förklarar kronan varje rätt till fastighet, vars innehavare begagnar sig av den honom alltid öppen stående möjligheten att skatteköpa eller, vad angår krononybyggen, låta skatteomföra fastigheten, där vanhävd ej föreligger. Endast bolar äro undantagna från en dylik förmån. En särslagstiftning rörande skogsvården å dessa vitt kringspridda fastigheter förorsakar kronan varjehanda omgång och ej obetydliga kostnader. Erinras kan sålunda att för närvarande, vad beträffar fastigheterna i de sex nordligaste länen, avverkning utom för husbehov ej må ske utan hushållningsplan och utsyning, båda åtgärderna vidtagna genom statens skogstjänstemän, samt vidkommande övriga delar av riket endast i anslutning till av dylik tjänsteman upprättad hushållningsplan. Vidare skola författningsenligt å fastigheterna hållas ekonomiska besiktningar, å kronohemman minst vart femte år och å krononybyggen minst vart tredje år.

De olägenheter, som för såväl staten som de enskilda äro förenade med den nuvarande lagstiftningen rörande skogens handhavande å ifrågavarande fastigheter, synas helt överväga det värde det för staten må äga att för dem upprätthålla en särskild skogsordning, en fördel, som ej heller torde utgöra tillräcklig motivering för ett statens anspråk på en annan skötsel av skogen å dessa fastigheter än som godkänts för skogsvården å enskilda tillhöriga hem-

man. Överhuvud synas starka skäl kunna anföras för att ifrågavarande kronofastigheter ej allenast beträffande skogsvården utan jämväl i övriga avseenden givas samma ställning som de fastigheter, vilka innehavas med äganderätt.

Den utredning, som bör föregå en nyreglering, rörande, såvitt nu är fråga, skogsvården å kronofastigheterna under åborätt, bör avse åvägabringande av i möjligaste mån fullständiga upplysningar rörande nu förefintliga fastigheter, därvid utgallring bör ske av i jordeboken upptagna men i realiteten obefintliga fastigheter och överförande till skatte av de fastigheter, vilka redan förlorat sin krononatur. Vid utredningen böra särskilt angivas de fastigheter, som tillhöra bolag. Tillika bör upprättas förslag till fastigheternas ställning i skogsvårdsavseende.

En dylik utredning torde kunna utföras på jämförelsevis kort tid. Skulle den emellertid icke hinna avslutas innan förslag rörande ny skogslagstiftning för lappmarkerna må föreläggas riksdagen och frågorna sålunda icke kunna samtidigt prövas, synes 1915 års förordning böra tillsvidare fortfarande vinna tillämpning beträffande alla kronohemman och krononybyggen inom de sex nordligaste länen.

Vid framläggande av förenämnda proposition nr 217 till 1932 års riksdag yttrade *departementschefen* i hithörande fråga följande:

I likhet med sakkunniga finner jag kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt vara i mycket att jämställa med sådana fastigheter, som innehavas av enskilda med äganderätt. Därav skulle, synes det mig, såvitt nu är i fråga, närmast följa, att berörda kronofastigheter i skogligt hänseende erhöles samma behandling som den, vilken tillkommer enskildas fastigheter under enahanda biologiska betingelser. Kronohemmanen och krononybyggena inom lappmarkerna skulle således läggas under den för lappmarkerna samt Särna-Idreområdet gällande särslagstiftningen, medan kronofastigheter under stadgad åborätt i övriga delar av landet underordnades skogsvårdslagen. Emellertid synes, på skäl som generaldirektören Berglöf anført, en nyreglering rörande skogsvården av fastigheterna under stadgad åborätt icke böra komma till stånd, förrän en närmare utredning rörande förutsättningarna härför verkställts. En dylik utredning, omfattande samtliga fastigheter under stadgad åborätt i riket, bör därför ske. Intill dess utredningen slutförts och de därvid vunna resultaten hunnit bliva föremål för omprövning, synes någon rubbning icke böra vidtagas i nu rådande förhållanden beträffande ifrågavarande fastigheter i förevarande hänseende. Vad angår inom de sex norra länen belägna kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt torde sålunda 1915 års förordning tillsvidare böra där fortfarande tillämpas.

Jordbruksutskottet vid 1932 års riksdag yttrade i utlåtande, nr 72, som sedermera godkändes av *riksdagen*, att utskottet funne riktigt, att, på sätt föreslagits, i avbidan på den av *departementschefen* bebadade utredningen rörande kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt, någon ändring i de för skogarna å dessa fastigheter gällande bestämmelserna icke tills vidare företoges.

Vid 1935 års riksdag väcktes inom andra kammaren förut omförmälda *motion*, nr 166, av herrar Lövgren och Ericsson i Sörsjön, avseende att skogar å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt inom de sex nordligaste länen måtte underkastas den inom Västerbottens och Norrbottens läns

lappmarker m. fl. områden för skogar till skattehemman gällande skogsvårdslagen.

I yttrande, som inforrats i anledning av motionen, anförde *kammarkollegiet* under avstyrkande av motionen följande.

Bifall till denna skulle medföra, att innehavarna av kronofastigheter inom de sex nordligaste länen skulle med avseende å rätten till skogen å fastigheterna komma i en väsentligt bättre ställning än kronoåborna i den övriga delen av landet, där föreskrifterna i 1894 års skogsordning gälla. En dylik skillnad mellan kronoåborna i olika delar av landet synes knappast berättigad. Frågan om åbornas ställning såväl i nu förevarande som andra avseenden synes böra lösas i ett sammanhang för dem alla, därvid bör eftersträvas deras jämställande med ägarna av skattejord. På enklaste sätt sker detta genom skatteköp av fastigheterna respektive dessas omförande till skatte.

För påskyndande härav påbörjade kammarkollegiet på sin tid utredning i ämnet. Denna måste emellertid, innan densamma hunnit längre fullföljas, avbrytas på grund av den inskränkning i ämbetsverkets personal, som föranleddes av statsmakternas beslut år 1933 rörande viss omläggning i ämbetsverket. För de begränsade trakter, som blevo föremål för kollegiets ingripande medförde utredningen att ett icke obetydligt antal fastigheter skatteköpts eller skatteomförts. Av större betydelse är emellertid den kraftiga stegring i antalet skatteköp och skatteomföringar som, oavsett sagda utredning, ägt rum inom de norrländska länen. Ett fortgående på denna väg lär medföra, att föreliggande fråga om ordningen för skogens tillgodogörande kommer att snart lösas av sig själv.

För medverkan härtill och för att samtidigt bidra till ett slutförande av frågan om borttagande av den särställning, åbofastigheterna såväl i de norra provinserna som i riket i övrigt intaga ej blott vad angår rätten för innehavarna att förfoga över skogen utan även i andra avseenden, synes den avbrutna utredningen inom kammarkollegiet böra snarast fortsättas.

Domänstyrelsen yttrade i utlåtande över motionen huvudsakligen följande:

Vid övervägande av lämpliga lagbestämmelser i fråga om skogen å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt inom de sex norra länen hava särskilt tvenne synpunkter gjort sig gällande. Den ena hävdar, med utgångspunkt från att fastigheterna ifråga tills vidare äro att betrakta som statens egendom, ehuru merendels upplåtna åt enskilda till brukande, kravet på en jämn skogsavkastning och garantier mot ett mera avsevärt nedsättande av skogskapitalet. Den andra synpunkten tar i första rummet sikte på skogens ändamålsenliga vård med hänsyn till rådande skogsbiologiska förhållanden. Därest den förra synpunkten givits företräde har därmed följt en anslutning till den mera restriktiva skogslagstiftning, som tagit sig uttryck först i 1894 års skogsordning och sedermera i 1915 års lappmarkslag. Om däremot skogsvårdssynpunkten fått träda i förgrunden har såsom lämpligt rättesnöre för dessa skogars skötsel mera framstått bestämmelserna i 1932 års provisoriska lappmarkslag och i viss omfattning jämväl 1923 års allmänna skogsvårdslag.

Vid ett skärskådande i vad mån 1932 års lappmarkslag kan anses giva berättigande åt de båda huvudsynpunkter, som, enligt vad här förut anförts, i större eller mindre grad ansetts böra läggas på denna lagstiftningsfråga, lärer, i vad avser skogsvårdsintresset, någon erinring mot lagens tillämpning på nu ifrågavarande kategori skogar icke gärna kunna resas, då lagen helt nyligen antagits att gälla beträffande de i skogsbiologiskt hänseende likställda enskilda skogarna inom lappmarken, där den ojämförligt största delen av kronohemmanen och krononybyggena äro belägna. Såsom skogsvårdslag betraktad

och ej minst genom sina bestämmelser i fråga om reproduktionsskyldighet efter företagen avverkning, måste 1932 års lappmarkslag utan tvekan givas företräde framför 1915 års förordning.

Vad sedan gäller den andra synpunkten eller den fordran på uthållighet i skötseln och på jämn avkastning, som ur statens synpunkt kan böra ställas i fråga om skogshushållningen å dessa fastigheter, tillgodoser 1932 års lappmarkslag icke detta intresse i samma mån som 1915 års förordning, enär den i olikhet med förordningen medger en viss omedelbar realisation av skadad och övermogen skog samt av äldre skog, som i högre grad hindrar den yngre skogens utveckling. Men den vidhåller dock beträffande hushållningen med skogen i övrigt ett krav på en så vitt möjligt jämn virkesavkastning beräknad enligt avverkningsplaner med en tillämpningstid av 20 år.

På grund härav, samt i anslutning jämväl till den allmänna uppfattning, som under senare år gjort sig alltmer gällande på skogslagstiftningens område nämligen den, att i skogshushållningen i första hand skogsvårdens krav skola tillbörligen tillgodoses, finner styrelsen sig för sin del icke böra motsätta sig att kronohemmanen och krononybyggena med stadgad åborätt i de sex norra länen må bli föremål för den modernare skogshushållning, som deras inrymmande under bestämmelserna i 1932 års lappmarkslag skulle innebära.

Styrelsen förmenade vidare, att om 1932 års lappmarkslag på föreslaget sätt skulle utsträckas till sitt giltighetsområde, den borde göras permanent i fråga om kronoegendomarna, samt anförde vidare:

Beträffande den utredning inom kammarkollegiet i fråga om kronofastigheter under stadgad åborätt, som departementschefen i proposition nr 217 till 1932 års riksdag ansett böra föregå en nyreglering beträffande skogsvården å samma fastigheter, har domänstyrelsen inhämtat, att en dylik ännu icke lärt vara påbörjad. Då fullföljandet av en sådan utredning, vilken avsetts omfatta icke blott de kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt inom de sex norra länen, som lyda under 1915 års förordning, utan jämväl kronofastigheter under åborätt i övrigt inom landet, kan tänkas draga avsevärt ut på tiden och resultaten av densamma, vid bifall till det förslag till skogslagstiftningsfrågans lösande för nu ifrågasatt fastigheter, som nu framlagts, icke torde vara av större betydelse för förslaget prövning synes det styrelsen som om ett avvaktande av en dylik utredning icke skulle erfordras.

Slutligen anmärkte styrelsen, att ett bifall till motionen skulle innebära, att vissa skogsstatens tjänstemän bleve utan arbetsuppgifter. Den ifrågasatta lagändringen torde sålunda böra förenas med beslut om avskedersättning åt den personal, som skulle indragas. Därjämte syntes ett genomförande av den förändrade lagstiftningen erfordra vissa ändringar jämväl i 1923 års skogsvårdslag och i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdssavgift samt ett upphävande ej allenast av 1915 års förordning utan även av kungörelsen den 19 november 1915 (nr 451) angående gottgörelse till statsverket för utsyning av virke i vissa fall inom de sex norra länen m. m.

Såväl *skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län* som den i *Norrbottnens län* tillstyrkte bifall till motionärernas framställning.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund uttalade i yttrande över motionen huvudsakligen följande:

Vid bedömandet av ifrågasatt fråga synes framförallt böra tagas hänsyn därtill, att åborättsinnehavarna rättvisligen böra tillerkännas samma dispositionsrätt till skogen som skattehemmanens ägare samt att sådan skogslagstiftning bör eftersträvas, som skapar möjligheter till förbättrad skogs-

skötsel. Vidare måste det anses som ett önskemål, att skogslagstiftningen, där så är möjligt, förenhetligas och förenklas.

Då centralrådet i överensstämmelse med sin tidigare i ärendet intagna ståndpunkt fortfarande anser, att ifrågavarande fastigheters kamerala natur icke utgör hinder för tillämpning å dessa av samma skogslagstiftning, som gäller för enskildas skattehemman, vill centralrådet i dylikt syfte tillstyrka lagändring för ifrågavarande kronofastigheter. Centralrådet kan även förordna, att denna fråga löses oberoende av spørgsmålet rörande ändrad skogslagstiftning för kronofastigheterna i södra Sverige. Dessa omfatta endast obetydliga skogsarealer och för innehavarna torde skogslagstiftningsfrågan vara av underordnad betydelse.

Beträffande kronofastigheterna i de sex norra länen är däremot, som framhållits, frågan av större vikt. För åborna såväl som för skogens skötsel får det sålunda anses önskvärt, att 1915 års förordning ersättes med annan skogslagstiftning. Centralrådet kan emellertid härvid icke ansluta sig till motionärernas förslag, att för samtliga dessa kronofastigheter 1932 års lappmarkslag skulle bringas i tillämpning. I likhet med vad centralrådet tidigare hävdade anser centralrådet sålunda, att denna lag endast bör gälla för de kronofastigheter, som äro belägna inom lappmarken eller inom sagda lags giltighetsområde, under det att de övriga böra inordnas under 1923 års skogsvårdslag. Någon anledning att för ifrågavarande kronofastigheter utom lappmarken tillämpa annan skogslag, än den, som gäller för övriga där belägna enskilda skogar, kan centralrådet icke finna.

Under återopande av vad sålunda anförts får centralrådet hemställa, att ifrågavarande motion måtte bifallas på det sätt, centralrådet nu tillåtit sig föreslå.

Jordbruksutskottet anförde i sitt utlåtande, bland annat, följande:

Såsom domänstyrelsen och centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund anført i sina yttranden över motionen synas vägande skäl tala för att i skogslagstiftningshänseende jämställa kronoegendomar under stadgad åborätt med enskilda fastigheter. Därigenom torde skapas såväl större rättvisa för de enskilda som ökad enhetlighet och planmässighet i skogslagstiftningen. Den olika kamerala natur, ifrågavarande fastigheter äga i förhållande till enskilda tillhöriga hemman, utgör enligt utskottets förmenande icke något bärande skäl att för åbofastigheterna bibehålla en särslagstiftning med huvudsakligt innehåll att skydda statens fiskaliska intressen. Dessa fastigheter torde nämligen i huvudsak vara att jämställa med sådana, som innehavas av enskilda med äganderätt.

Ett bifall till motionen skulle emellertid bland annat innebära, att kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt i de sex norra länen utom lappmarken i skogsvårdshänseende skulle lyda under annan lag än de enskilda skogarna i samma områden. En sådan anordning vore enligt utskottets uppfattning mindre lämplig. Beaktansvärd torde även vara den av kammarkollegiet i dess yttrande över motionen anmärkta, av ett bifall till motionen följande konsekvensen, att kronoåborna i de sex norra länen med avseende å rätten till skogen komme i en bättre ställning än kronoåborna i rikets övriga delar. En åsyftad förändrad lagstiftning skulle, såsom domänstyrelsen i ärendet understrukt, måhända jämväl föranleda indragning av viss domänverkets personal. Den ifrågasatta utvidgningen av 1932 års lappmarkslags giltighetsområde och upphävandet av 1915 års förordning lära slutligen förutsätta andra därmed sammanhängande lagstiftningsåtgärder. Båda nu sist omförmälda spørsmål torde, innan slutlig ståndpunkt toges till hela frågan, erfordra viss ytterligare utredning.

Av nu angivna skäl anser sig utskottet — som i huvudsak ansluter sig till de synpunkter, motionärerna givit uttryck för — icke böra på annat sätt biträda motionen än att utskottet förordar, att frågan om förändrad skogslagstiftning för kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt göres till föremål för utredning genom Kungl. Maj:ts försorg.

Utskottet hemställer därför att riksdagen i anledning av motionen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa skyndsamt utredning angående ny skogslagstiftning för kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt samt för 1936 års riksdag framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Även den förut omförmälda *skogslagkommissionen* har i ett av sina betänkanden i viss omfattning behandlat frågan om lagstiftningen för skogar å ifrågavarande kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt. I ett den 23 december 1936 avgivet betänkande med förslag till lagstiftning rörande de särskilda husbehovsskogarna i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker (stat. off. utr. 1937: 5) förordade kommissionen, att nämnda skogar, vilka lödo under lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden, skulle införas under 1932 års lappmarkslag. Vissa av dessa skogar höra emellertid till kronohemman eller krononybyggen under stadgad åborätt. I samband med förordandet av att jämväl beträffande sistnämnda skogar skulle gälla samma regler för avverkning till avsalu som för skogar under 1932 års lappmarkslag anförde kommissionen:

Kommissionen har ej lämnat obeaktat, att härvid fara för missbruk av den i bestämmelserna medgivna avverkningsrätten skulle kunna uppstå därigenom, att åbo, som på grund av vanhävd eller underlåtet fullgörande av byggnads- eller odlingsskyldigheter står inför utsikten att nödgas frånträda åbofastigheten, enligt ifrågavarande bestämmelser skulle äga utverka sig tillstånd till avsaluavverkning i betydande omfattning å fastighetens skog och sålunda från denna till förfång för kronan eller ny åbo bereda sig en ej avsedd förmån. Denna fara torde emellertid ej böra överskattas. Redan under tillämpningen av husbehovsskogslagen, som medgiver åbo å kronohemman eller krononybygge samma rätt till avsaluavverkning som ägare av skattememman, har en dylik fara förelegat, men såvitt för kommissionen är känt har missbruk från åbornas sida av sagda rätt under lagens giltighetstid ej i nämnvärd omfattning förekommit. Enligt vad för kommissionen upplysts hava vederbörande skogsstatstjänstemän ansett sig befogade att, där krononybygge ej av åbon tagits i bruk eller i fråga om sådant nybygge föreskrivna odlings- eller byggnadsskyldigheter i högre grad ersatts, vägra av åbon begärd utsyning till avsalu. Denna praxis finner kommissionen välgrundad. Därest de särskilda husbehovsskogarna införas under lappmarkslagen, torde en liknande befogenhet få anses tillkomma skogsvårdsstyrelsen. Rätt att vägra tillstånd till avsaluavverkning bör anses föreligga även då åbon å kronohemman gjort sig skyldig till uppenbar vanhävd av hemmanet. Med hänsyn härtill och då i nu angivna fall domstol på talan av kronan äger förklara åbons rätt till hemmanet eller nybygget förverkad, synes tillräcklig anledning ej föreligga att vid inordnande under lappmarkslagen av de särskilda husbehovsskogarna föreslå inskränkning i rätten till avsaluavverkning å dylika skogar, tillhörande kronohemman eller krononybyggen under stadgad åborätt.

Kommissionens betänkande föranledde förslag till 1938 års riksdag om ändring av lagstiftningen angående husbehovsskogar i anslutning till vad kommissionen föreslagit. I sitt yttrande till statsrådsprotokollet vid beslut om remiss till lagrådet av lagstiftningsfrågan biträdde departementschefen kommissionens förut berörda uttalande. Från lagrådets sida framställdes ingen erinran mot departementschefens uttalande och avläts den 31 mars 1938 proposition (nr 268) med förslag till lagstiftning i ämnet. Propositionen bifölls av riksdagen. Genom denna lagstiftning ha sålunda skogar å vissa kronohemman och krononybyggen införts under 1932 års lappmarkslag.

Yttrandena.

I de från länsstyrelserna i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län infordrade yttrandena har tillstyrkts, att 1915 års förordning upphäves och skogarna å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt i nämnda län införas under den skogsvårdslag, som inom området, där skogarna äro belägna, i allmänhet gäller för enskilda skogar. Jämväl i de vid länsstyrelsernas utlåtanden fogade yttranden från myndigheter och innehavare av ifrågasatt skogar har denna förändring i lagstiftningen rörande skogarna så gott som enhälligt tillstyrkts. Endast två innehavare av krononybyggen ha tagit ställning mot en förändring i den gällande lagstiftningen, varjämte landsfiskalen i Arjeplogs distrikt uttalat viss tvekan rörande lämpligheten av den ifrågasatta lagändringen.

Ur yttrandena må i övrigt här återgivas följande.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har i huvudsak anfört:

För förhållandena i länet har skogslagstiftningen med åren blivit onödigt invecklad. För en enskild skogsägare ställer det sig ofta rätt svårt att avgöra vilken lag, som gäller för vården av hans skog. Varje åtgärd, som härutinnan kan åstadkomma mer överskådlighet och enhetlighet, är därför synnerligen önskvärd.

Genom den nya lagstiftningen angående husbehovsskogar, som träder i kraft den 1 januari 1939, kommer ett ej oväsentligt antal skogar å åbohemman i länet att inordnas under 1932 års lappmarkslag. Då det icke lär råda någon skillnad i skogsbiologiskt avseende å skogarna å åbohemmanen i lappmarken, synes enligt länsstyrelsens mening starka skäl tala för att även övriga skogar å kronohemmanen i länets lappmark beträffande skogsvården jämföras med dessa husbehovsskogar, detta så mycket mer som den nu ifrågasatta anordningen endast innebär ett fullföljande av statsmakternas åtgärder för en modernisering av lagstiftningen på detta område. Av de i ärendet avgivna yttrandena framgår härtill oförtydligt, att det är ett allmänt önskemål, att skogarna å åbohemmanen allmänt inordnas under 1932 års lappmarkslag och sålunda helt överföras från domänverkets till skogsvårdsstyrelsens i länet verksamhetsområde.

Genom 1932 års lappmarkslag har den övervägande delen av de enskilda skogarna i länets lappmark ställts under uppsikt av skogsvårdsstyrelsen i länet. I huvudsak torde kronoegendomar under stadgad åborätt vara att jämföras med sådana, som innehavas av enskilda med äganderätt. Det är härtill att märka, att antalet skatteköp och skatteomföringar utvisar en kraf-

lig stegring under de senaste åren. Sålunda ha i detta län under åren 1934—1938 skatteköpts eller skatteomförts ej mindre än 102 åbohemman mot allenast 34 under närmast föregående femårsperiod.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har yttrat bland annat:

Beträffande företrädet av 1915 eller 1932 års lappmarkslag har länsstyrelsen den uppfattningen att i skogshushållningen i första hand skogsvårdens krav såvitt möjligt böra tillgodoses, vilket också synes vara den uppfattning, som under senare år gjort sig gällande på skogslagstiftningens område. Enligt länsstyrelsens mening bör därför 1932 års lappmarkslag göras tillämplig även å åbofastigheterna. Emellertid kan mot en dylik uppfattning vissa erinringar göras ur fiskalisk synpunkt. Det har sålunda framhållits de risker, som föreligga för att åbon överger fastigheten, sedan den värdefullaste skogen uttagits. Uppkomsten av dylika och liknande förhållanden måste givetvis förhindras, och då länsstyrelsen nu tillstyrker att åbofastigheterna läggas under 1932 års lappmarkslag, sker detta under den uttryckliga förutsättningen, att skogsvårdsstyrelsen låter sig angeläget vara att icke medgiva uttagning av sådan skog, som ur skogsvårdssynpunkt kan vara lämplig att avverka, med mindre å fastigheten finnes kvar ett skogsbestånd, som för åbon och hans efterkommande kan efter omständigheterna i det särskilda fallet anses betryggande.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har uttalat, bland annat:

Då åborättsförhållandena å kronohemman och krononybyggen i huvudsak äro jämförbara med äganderättsförhållandena å skattehemman, synes det styrelsen, att redan rättvisans intresse kräver, att nuvarande särslagstiftning för de förra fastigheternas skog undanröjes.

1915 års lappmarksförordning, vilken gäller för ifrågavarande skogar, tar syfte framförallt på uthållig avkastning och bibehållet skogskapital under det att skogsvårdens krav genom lagens avsaknad av påföljdsbestämmelser för underlåtenhet av avverkaren att fullgöra föreskrivna återväxt- och skogsvårdsåtgärder icke tillgodoses. I den nyare skogslagstiftningen för enskilda skogar av annan kameral natur än krono har däremot skogsvårdens krav lämnats vitsord före kravet på uthållighet i avkastningen. Även 1932 års lappmarkslag har i detta avseende präglats av de nya principerna om än ett visst krav på uthållig avkastning, i den mån skogens sammansättning och tillstånd så medger, här alltså kvarstår. Enligt styrelsens förmenande bör lagstiftningen rörande skogar av krononatur medgiva samma dispositionsrätt och möjligheter till en modernare skogshushållning som lagstiftningen för enskilda skogar i allmänhet åsyftat.

Med utgångspunkt från ovan framförda synpunkter måste det anses som en naturlig lösning, att kronohemmans och krononybyggens skogar inom och utom lappmarken i de sex norra länen underställas föreskrifterna i för dessa områden gällande skogsvårdslagar.

Beträffande den årliga ökning i skogsvårdsstyrelsernas utgifter som skulle bli en följd av överföringen från domänstyrelsen till skogsvårdsstyrelserna av tillsynen över ifrågavarande skogar har denna beräknats av *skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län* till 6,000 kronor samt av *skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län* till 10,300 kronor. Därjämte har förstnämnda skogsvårdsstyrelse ansett en engångskostnad å 20,000 kronor nödvändig för kartläggning och upprättandet av avverkningsplaner. Länsstyrelsen i Norr-

bottens län har för detta ändamål beräknat en engångskostnad av 38,000 kronor.

Domänstyrelsen har förklarat, att någon indragning av personal i anledning av den ifrågasatta lagstiftningen icke kan äga rum.

*Departements-
chefen.*

Såsom framgår av vad förut anförts har frågan angående ny lagstiftning rörande vården av skogarna å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt sedan länge stått på dagordningen. Såvitt angår de av dessa skogar, som äro belägna inom de sex norra länen och lyda under 1915 års förordning, har förslag till lagstiftning i ämnet framlagts av 1927 års skogs-sakkunniga för lappmarken. Anledningen till att detta förslag icke föranledde lagstiftning var önskemålet att samtidigt genomföra ny lagstiftning för samtliga skogar å fastigheter av ifrågavarande natur. Innan denna lagstiftning kunde genomföras ansågs emellertid erforderligt att verkställa utredningar rörande antalet och omfattningen ävensom angående vissa skogliga förhållanden beträffande dessa skogar. Enighet torde däremot råda rörande den tillämnade lagstiftningens innehåll såvitt angår vården av skogarna å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt i de sex norra länen. Det torde sålunda vara mest ändamålsenligt, att de regler, som i allmänhet gälla beträffande skogsvården för enskilda skogar i de trakter, varest nyssnämnda skogar äro belägna, även gälla för dem. Härigenom torde skogsvården på bästa sätt tillgodoses, varjämte större enhetlighet på skogsvårdslagstiftningens område vinnes. Ur administrativ synpunkt torde det vara önskvärt, att domänstyrelsen befrias från befattningen med ifrågavarande skogar, av vilka staten icke har någon direkt intäkt. De farhågor, som på vissa håll yppats för att missbruk från innehavarens sida skall bli följden av en större frihet i fråga om avverkningsrätten, kan jag icke dela. De synpunkter, som i detta hänseende framfördes i samband med upphävandet av den förut gällande särslagstiftningen rörande vården av husbehovsskogarna och dessas införande under 1932 års lappmarkslag, torde även såvitt angår nu ifrågavarande skogar äga sin giltighet. Det torde alltså kunna förväntas, att skogsvårdsstyrelserna tillse, att missbruk av avverkningsrätten förhindras. I likhet med vad jag uttalade vid tillstyrkandet av husbehovslagens upphävande vill jag även nu understryka vikten av att den möjlighet till ett snabbare uttag av skogen, som de nu ifrågasatta bestämmelserna komma att medgiva, begagnas med försiktighet. Det är att märka, att genom antagandet av berörda lagstiftning angående husbehovsskogarna, varigenom jämväl skogar å vissa kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt i de nordligaste länen underkastats de för enskilda skogar i allmänhet gällande bestämmelserna, statsmakterna i princip måste anses ha tagit ställning till frågan angående vilka regler, som böra gälla för vården av de skogar, varom nu är fråga. Att sedan så skett längre bibehålla gällande mindre lämpliga skogsvårdslagstiftning för övriga i samma län belägna skogar av nu ifrågavarande slag anser jag icke ändamålsenligt. Den utredning som igångsatts rörande skogar hörande till kronohemman och kronolägenheter i landet

i övrigt torde icke, med hänsyn till planläggningen av det pågående utredningsarbetet rörande skogslagstiftningsfrågor, kunna förväntas bli färdig på ännu några år. På grund av det anförda och med hänsyn därtill att bland innehavarna av skogar å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt i de norra länen en allmän önskan synes föreligga att lagstiftningsfrågan för dessa skogar snarast löses anser jag, att vidare uppskov härmed icke bör äga rum och förordar därför, att förslag i ämnet förelägges innevarande års riksdag.

Vad angår formen för lagstiftningen för skogarna å kronohemman och krononybyggen i de sex norra länen, i fråga om vilka 1915 års förordning gäller, torde dessa skogar lämpligen böra införas under skogsvårdslagen och 1932 års lappmarkslag alltefter deras belägenhet i trakter där den ena eller andra lagen gäller. Lagstiftningen torde sålunda böra innebära ett upphävande av 1915 års förordning i vad densamma allttjämt äger tillämplighet, samt de i 2 § 1 mom. 1) skogsvårdslagen och 2 § 1 mom. 2) 1932 års lappmarkslag upptagna stadgandena, varigenom skogar å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt, lydande under sagda förordning, skola vara undantagna från nämnda lagars tillämpning. I samband härmed torde vissa ändringar av redaktionell natur böra vidtagas i 2 § av 1932 års lappmarkslag samt i 2 § 1 mom. 1) skogsvårdslagen. I anledning av ändringarna i nämnda lagar torde emellertid tillika uttrycklig bestämmelse böra meddelas, att 1894 års skogsordning upphäves, såvitt densamma avser skogar å kronohemman och krononybyggen under stadgad åborätt i sex norra länen. Härigenom avses icke att göra någon ändring i åbons rätt ifråga om skogen. Särskilt stadgande härom torde emellertid numera icke vara erforderligt.

I sammanhang med införandet under skogsvårdslagen av nu ifrågavarande skogar torde i likhet med vad som skedde vid införandet under 1932 års lappmarkslag av husbehovsskogar till hemman eller nybyggen av nu förevarande natur i skogsvårdslagen böra införas en föreskrift att i avseende å rättigheter och skyldigheter, som enligt skogsvårdslagen äro förenade med äganderätt till fast egendom, åbo å kronohemman eller kronony bygge under stadgad åborätt skall vara likställd med ägare. Stadgandet torde lämpligen kunna upptagas efter 2 § såsom en särskild paragraf, betecknad 2 a §. Upptagandet av detta stadgande i skogsvårdslagen torde icke behöva föranleda någon ändring i kapitelrubriken.

De nu förordade förändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1940.

Vid införandet under skogsvårdslagen och 1932 års lappmarkslag av nu ifrågavarande skogar torde följande övergångsbestämmelser böra upptagas.

1) Av allmänna regler torde följa, att i fråga om avverkningar, som verkställts å berörda skogar före den nya lagens trädande i kraft, de nuvarande bestämmelserna böra gälla. Denna grundsats innebär å ena sidan, att någon skyldighet att vidtaga åtgärder till återväxtens betryggande efter sådan avverkning icke förefinnes. Å andra sidan följer därav, att, om överträdelse

av sistnämnda bestämmelser vid avverkningen ägt rum, överträdelsen skall straffas enligt samma bestämmelser även efter nya lagens ikraftträdande.

2) Äro utsyning och stämpling, som verkställts enligt 1915 års förordning gällande vid nya lagens ikraftträdande, torde utsynings och stämplingens giltighet ej genom nya lagen böra rubbas. Detsamma torde ock böra gälla i fråga om tillstånd till avverkning för skogsmarks uppodling samt föreskrifter om överhållande av fröträd eller utövande av kontroll över avverkning, som lämnats enligt 1915 års förordning.

Överträdas eller eftersätts föreskrifter, som meddelats enligt 1915 års förordning, bör denna tillämpas.

Jämlikt 19 § skogsvårdslagen jämförd med 7 § 2 mom. samma lag samt enligt 9 § 3 mom. lappmarkslagen må giltighetstiden för avverkningstillstånd, som enligt nämnda lagar meddelas, bestämmas till högst fem år. I avslutning härtill torde böra föreskrivas, att avverkning på grund av utsyning, som verkställts enligt 1915 års förordning och gäller vid nya lagens ikraftträdande, ej må utföras senare än fem år efter utsyningen.

3) Därest skada, som omförmäles i 10 § skogsvårdslagen eller 16 § lappmarkslagen, uppkommit å nu ifrågavarande skog före nya lagens ikraftträdande, torde enligt allmänna regler vad i skogsvårdslagen eller lappmarkslagen stadgas om skyldighet att efter skadan vidtaga åtgärder för återväxtens betryggande ej böra vinna tillämpning.

4) En del av de bestämmelser i 1915 års förordning, som enligt vad förut nämnts böra förlänas fortsatt giltighet efter nya lagens ikraftträdande, förutsätta vidtagande av vissa åtgärder av skogsstatstjänsteman eller annan befattningshavare vid skogsstaten. Därjämte förutsattes i förordningen, att vid utförande av odlingsföretag, vartill tillstånd enligt lagen meddelats, vissa åtgärder skola utföras av skogsstatstjänsteman eller genom dennes försorg. Nu angivna åtgärder torde, sedan den nya lagen trätt i kraft och uppsikten över de skogar varom nu är fråga övertagits av vederbörande skogsvårdsstyrelser, lämpligen böra ankomma å dem. Vad angår beslagtagande av virke, som kan dömas förbrutet, synes dock befogenhet att vidtaga sådan åtgärd böra tillkomma jämväl hos skogsvårdsstyrelserna anställda befattningshavare med skoglig utbildning.

Enligt 5 § i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift skall sådan avgift icke erläggas för virke, som avverkats å kronohemman och krononybyggen, beträffande vilka 1915 års förordning äger tillämpning. Denna bestämmelse torde böra upphävas i samband med att ifrågavarande skogar införas under respektive skogsvårdslagen och 1932 års lappmarkslag och ställas under vederbörande skogsvårdsstyrelses tillsyn.

Att ett genomförande av den nu förordade lagstiftningen kommer att medföra behov av ökade anslag till skogsvårdsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län torde vara uppenbart. Med hänsyn till att den nya lagstiftningen icke är avsedd att träda i kraft förrän den 1 januari 1940, och då det i riksstaten upptagna anslaget till skogsvårdens befrämjande avser medelsåtgången under det kalenderår, vars senare hälft ingår i det budgetår,

för vilket medel anvisas, inträder behovet av ökade anslag först budgetåret 1940/41. Till följd härav lär anslagsfrågan icke nu böra upptagas till avgörande. De av skogsvårdsstyrelserna verkställda beräkningarna torde emellertid kunna godtagas såsom ägnade att giva en i huvudsak riktig föreställning angående de ökade anslag till skogsvårdsstyrelserna, som bliva av behovet påkallade. Möjligen torde någon jämkning nedåt av de ifrågasatta beloppen befinnas genomförbar. Någon indragning av personal vid domänverket synes icke kunna ske i samband med den ändrade lagstiftningen rörande ifrågavarande skogar. För närvarande anvisas å riksstaten årligen medel såsom ersättning till statens domäners fond för utgifter för tillsyn å kronohemmans skogar. I 1939 års statsverksproposition har under punkt 180 i nionde huvudtiteln för ändamålet äskats 18,400 kronor. Efter den nu föreslagna lagstiftningens genomförande torde anslaget för berörda ändamål kunna väsentligt nedsättas.

De nu ifrågavarande författningsförslagen, nämligen

1. förslag till lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212),
 2. förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, samt
 3. förslag till förordning om upphävande av 5 § förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift,
- torde såsom bilagor¹ (bil. 1—3) få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över de under 1 och 2 angivna lagförslagen måtte för det i § 87 regeringsreformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall.

Ur protokollet:

Gunnar Sandström.

¹ Dessa bilagor, vilka äro likalydande med de vid propositionen fogade författningsförslagen, ha här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 28 februari 1939.

Närvarande:

justitierådet EKLUND,
regeringsrådet KELLBERG,
justitieråden LAWSKI,
VON STEYERN.

Enligt lagrådet den 22 februari 1939 tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 3 februari 1939, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) *lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212);*
samt

2) *lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av hovrättsrådet Bertil Fallenius.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, lagrådets den 28 februari 1939 avgivna utlåtande över de den 3 februari 1939 till lagrådet remitterade förslagen till *lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212)* och *lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden*; därvid föredraganden hemställer, att förslagen, som av lagrådet lämnats utan erinran, ävensom det av honom i statsrådet den 3 februari 1939 omförmälda, under 3 i protokollet upptagna förslaget till *förordning angående upphävande av 5 § förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Sandström.